

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Ponedeljek, 5. junij 2006 / 100 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

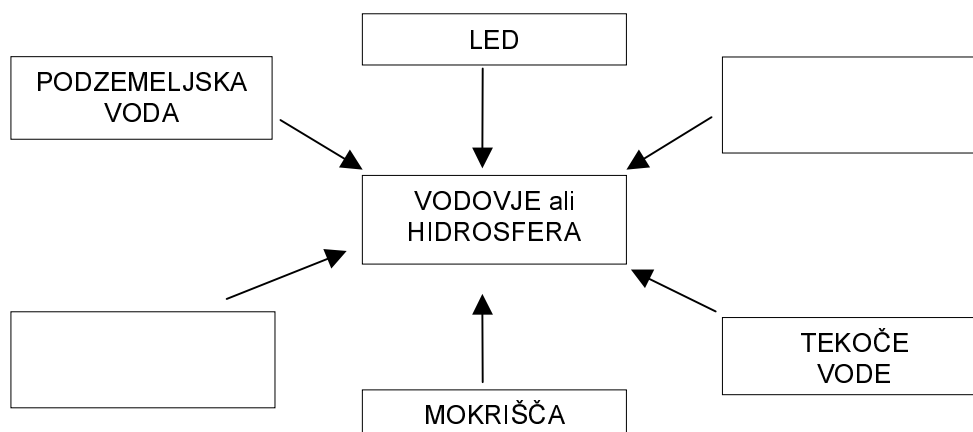
*Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.
Barvna priloga ima 2 strani, od tega 0 praznih.*

PRAZNA STRAN

A1 – OBČA

1. **Vodovje** je sestavljeno iz različnih delov. Manjkajoča dela vpišite v prazna okvirčka.

(1 točka)

2. Med naštetimi vrstami jezer **obkrožite dve**, ki jim pripada jezero iz priloge 1 (Priloga k Izpitni poli 1), označeno s črko **A**.

Naravno jezero

Umetno jezero

Tektonsko jezero

Pretočno jezero

Jezero brez pretoka

(1 točka)

3. Opišite **vpliv večjih jezer** na podnebje in gospodarstvo.

Podnebje: _____

_____

Gospodarstvo: _____

_____

(2 točki)

4. Napišite **dva posega v pokrajini** iz priloge 1 (Priloga k Izpitni poli 1), s katerima človek **nadzoruje** rečni tok in **zmanjšuje** verjetnost **poplav**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

5. Izberite enega izmed **posegov v nalogi 4** in pojasnite **spremembo v pokrajini**, ki je nastala zaradi tega.

Poseg: _____

Sprememba: _____

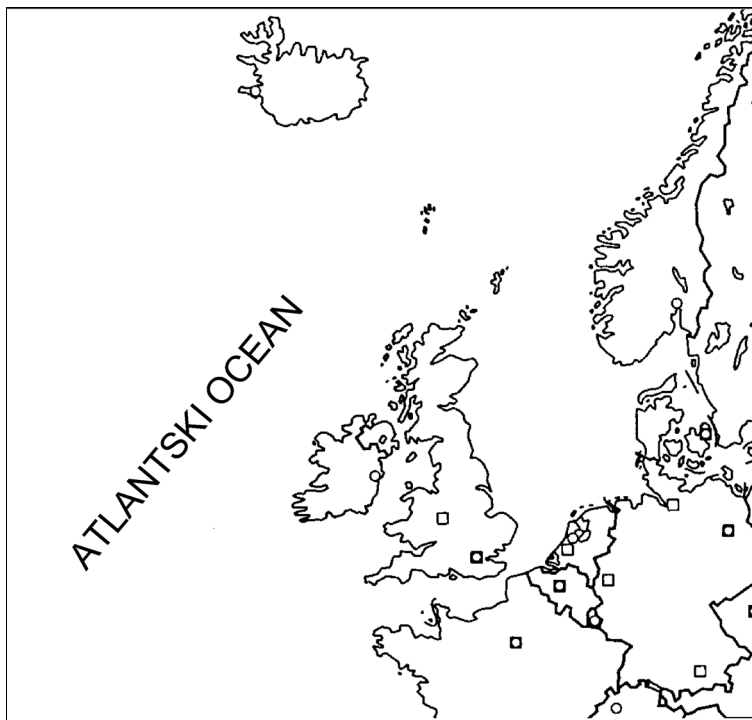
_____

_____

(1 točka)

6. Morski tokovi premeščajo velike količine vode in imajo velik vpliv na podnebje. Na **karti 1** s **puščico označite smer morskega toka** ob atlantski obali Britanskega otočja in razložite njegov vpliv na **temperature** in **padavine**.

Karta 1

(Vir: Evropa – Atlas prosojnic, Učila Tržič, 1996)

Temperature: _____

_____

_____

Padavine: _____

_____

_____

(3 točke)

A2 – OBČA

7. Med spodaj naštetimi viri obkrožite **obnovljivi energijski vir**.

Nafta

Premog

Hydroenergija

Zemeljski plin

(1 točka)

8. Opišite **vzrok** za izjemno **povečanje** porabe **premoga** na **začetku 19. stoletja**.

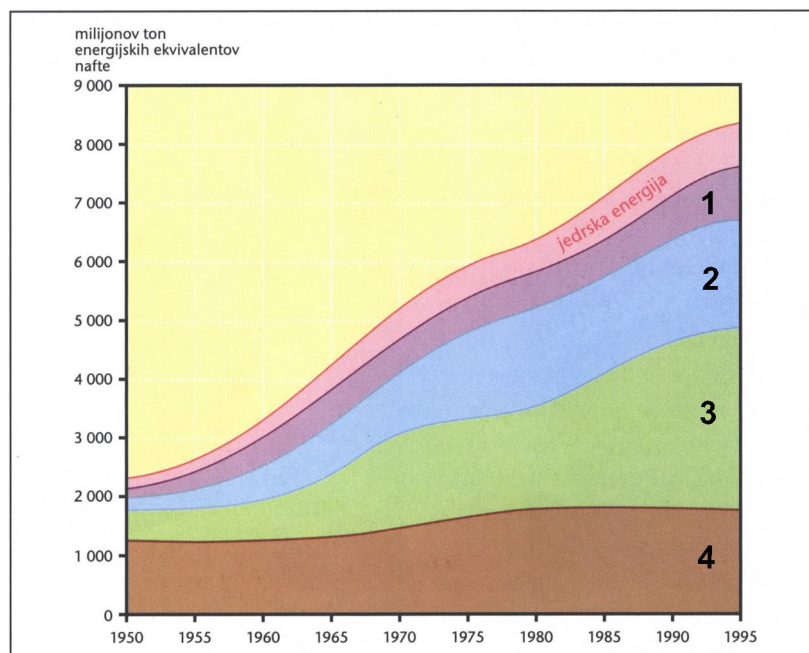

(1 točka)

9. S številkami od **1** do **4** je v **grafu 1** označeno spreminjanje porabe različnih energijskih virov v svetu v obdobju 1950–94. K posameznemu naštetemu **energijskemu viru** pripišite njegovo **številko** iz **grafa 1**.

Graf 1

(Vir: Senegačnik, J., in Drobnjak, B., 2002: *Obča geografija za 1. letnik gimnazij*, str. 166. Modrijan. Ljubljana)

Nafta: _____

Premog: _____

Zemeljski plin: _____

Hydroenergija: _____

(2 točki)

10. Opišite eno **slabost** izkoriščanja **vetrne energije** in eno **prednost** izkoriščanja **zemeljskega plina**.

Veter: _____

_____

Zemeljski plin: _____

_____

(2 točki)

11. Pojasnite **vpliv geografske širine** na nižje temperature in tako na **večjo porabo energijskih virov** v **višjih** geografskih širinah.

_____

_____

_____

(1 točka)

12. Poimenujte **morje** v **Zahodni Evropi**, kjer so po 2. svetovni vojni našli **nafto** in **zemeljski plin**, ter opišite **vpliv** tega odkritja na **razvoj britanske industrije**.

Morje: _____

Opis: _____

_____

_____

(2 točki)

13. Pojasnite enega od **vzrokov** za **nihanje cen** surove **nafte** na svetovnem trgu.

_____

_____

_____

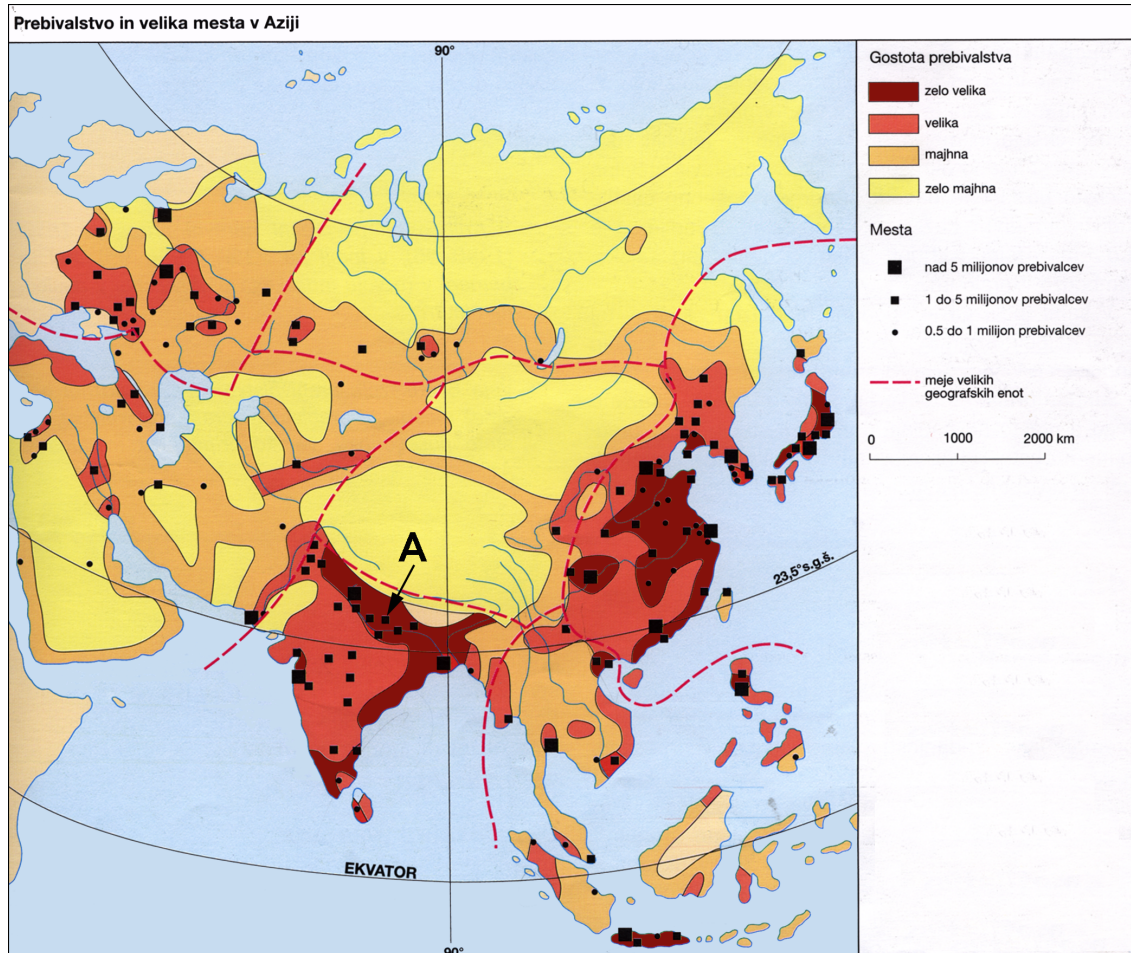
_____

(1 točka)

B1 – SVET

14. S pomočjo **karte 2** imenujte dve **pokrajini** (ne državi) v Aziji, ki imata **zelo veliko gostoto** prebivalstva.

Karta 2

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1997: *Regionalna geografija sveta 2*, str. 25. Mladinska knjiga. Ljubljana)

1 _____

2 _____

(2 točki)

15. Opišite dva **naravnogeografska vzroka** za **zelo veliko gostoto** prebivalstva na območju, ki je na **karti 2** označeno s črko **A**.

1 _____

_____

2 _____

_____

(2 točki)

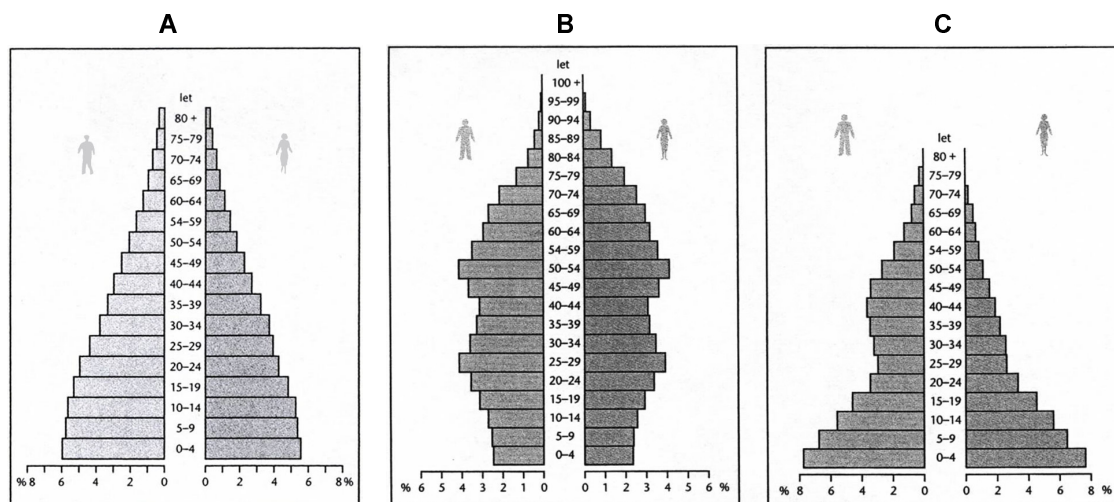
16. K vsakemu opisu pripišite **ustrezno religijo**.

Opis vere	Religija
Vera poudarja delitev družbe na kaste. Verujejo v več bogov.	
Menihi so obriti in imajo oranžna oblačila. Razširjena je tudi v Tibetu.	
Verniki ne jedo svinjskega mesa in zavračajo pitje alkoholnih pijač.	

(2 točki)

17. Starostne piramide v **grafu 2** prikazujejo značilnosti starostne in spolne sestave prebivalstva **Japonske, Saudove Arabije in Indije**. Pod vsako piramido zapišite **ustrezno državo**.

Graf 2

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 31. in 32. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

18. V katero **fazo demografskega prehoda** sodi država, katere značilnosti prebivalstva prikazuje starostna piramida **C** v **grafu 2**? Pojasnite, zakaj je v tej državi tako **visoka rodnost**.

Številka faze: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

B2 – SVET

19. Smiselno dopolnite naslednje povedi.

Najdaljša gorska veriga, ki je del goratega zahoda Severne Amerike, se imenuje _____ . Ob Atlantskem oceanu se razprostira precej nižje in uravnano gorovje _____ . Med obema gorovjema je obsežno nižavje, ki ga je nasula reka _____ s svojimi pritoki.

(2 točki)

20. Opišite, zakaj je **gorovje na zahodu** Severne Amerike precej **višje** od tistega na vzhodu.

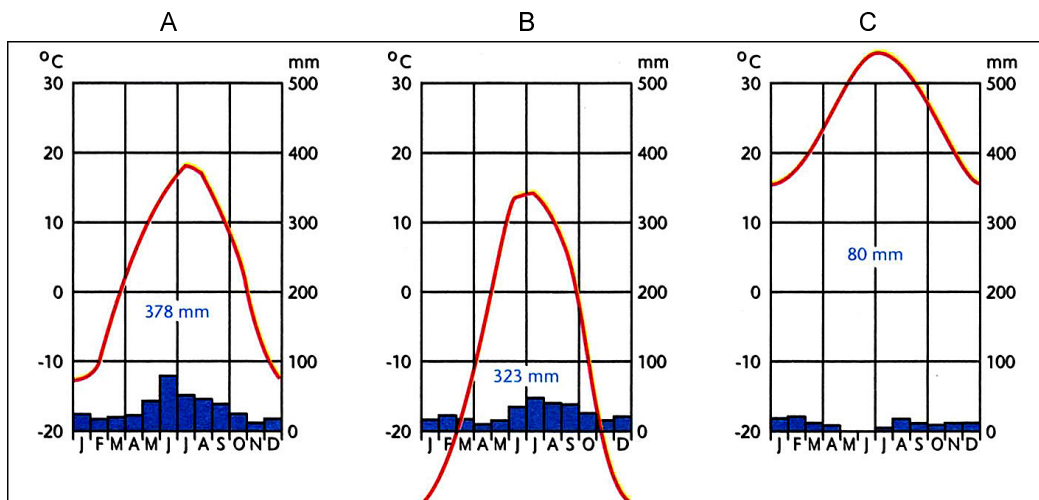

(1 točka)

21. Klimogrami **A**, **B** in **C** v **grafu 3** prikazujejo podnebne značilnosti treh krajev v Severni Ameriki. Pod klimogram vpišite številko **priloge 2, 3 ali 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**, ki prikazuje **tip naravnega rastiinstva**, značilnega za posamezno **podnebje**.

Graf 3

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Geografija za 2. letnik gimnazije. Delovni zvezek, str. 30. Modrijan. Ljubljana)

_____ (2 točki)

22. Imenujte **tipa naravnega rastiinstva**, ki ju prikazujeta **prilogi 2 in 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Priloga 2: _____

Priloga 4: _____

(2 točki)

23. V ZDA so se izoblikovali značilni kmetijski pasovi. Imenujte **kmetijski pas**, ki je nastal v pokrajini, ki jo prikazuje **priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

_____

(1 točka)

24. **Primerjajte** značilnosti **kmetijstva ZDA**, **vzhodno** in **zahodno** od **100. poldnevnik**a glede na velikost farm, intenzivnost pridelave in raznolikost kmetijske usmerjenosti tako, da v vsako prazno polje v razpredelnici vpišete besedo **večja** ali **manjša**.

Značilnost kmetijstva	Zahodno od 100. poldnevnik	Vzhodno od 100. poldnevnik
Velikost farm		
Intenzivnost pridelave		
Raznolikost usmerjenosti		

(2 točki)

C1 – EVROPA

25. Opišite dve **različni naravnogeografski značilnosti**, ki **prevladujeta** v državah **Zahodne Evrope**.

1 _____

_____

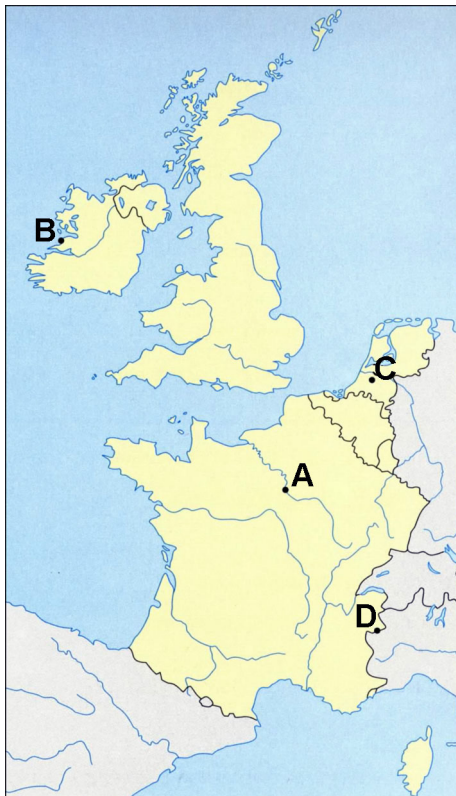
2 _____

_____

(2 točki)

26. **Priloge 5, 6, 7 in 8 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo **štiri zahodnoevropske pokrajine**. Njihova lega je na **karti 3** označena s črkami **A, B, C** in **D**. K posamezni črki pripišite ustrezno številko pokrajine, ki jo prikazuje posamezna priloga.

Karta 3

(Vir: Senegačnik, J., 1998: Živim v Evropi: zemljepis za 6. razred osnovne šole. Delovni zvezek, str. 43. Modrijan. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki)

27. **Priloga 9 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje kolonialno posest nekaterih zahodnoevropskih držav. Ugotovite, katerima **državama** so pripadale kolonije, ki so na **prilogi 9** označene z **rdečo** in **zeleno** barvo, ter pojasnite vlogo kolonij pri **hitrejšem gospodarskem razvoju** teh držav.

Rdeča barva: _____

Zelena barva: _____

Pojasnitev: _____

_____
_____

(3 točke)

28. Opišite tri **prebivalstvene značilnosti** visoko razvitih držav, med katere sodijo tudi **države Zahodne Evrope**.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki)

29. V Evropi je v družini v povprečju 1,9 otroka, v Afriki pa 6,5 otroka. Pojasnite, zakaj je v **Evropi** povprečno **število otrok** v družini **precej manjše**, in to kljub veliko višjemu življenjskemu standardu v primerjavi z afriškimi državami.

_____
_____
_____
_____

(1 točka)

C2 – EVROPA

30. Razmere za kmetijstvo v Južni Evropi niso najboljše. Obkrožite črko pred tistim naravnim vzrokom, ki **najbolj otežuje** pridelovanje kulturnih rastlin v tem delu Evrope:

- A mrzle zime,
- B močno deževje,
- C suša,
- D velika posestna razdrobljenost.

(1 točka)

31. Izmed navedenih kulturnih rastlin **izberite dve**, ki sta najbolj značilni za sredozemsko Evropo. Napišite **eno od prilagoditev** sredozemskega rastlinstva.

Krompir   Vinska trta   Rdeča pesa   Pšenica   Oljka   Ječmen

Kulturni rastlini: _____

Prilagoditev: _____

(2 točki)

32. V kmetijstvu Španije se kažejo **razlike med notranjostjo in obalnimi območji**. Izmed naštetih trditev izberite **po dve** in jih pripišite k navedenima območjema.

Ekstenzivnost in majhen hektarski donos.

Obdelovanje je zelo intenzivno.

Pridelovanje žita.

Značilne so huerte.

Notranja območja:

1 _____

2 _____

Obalna območja:

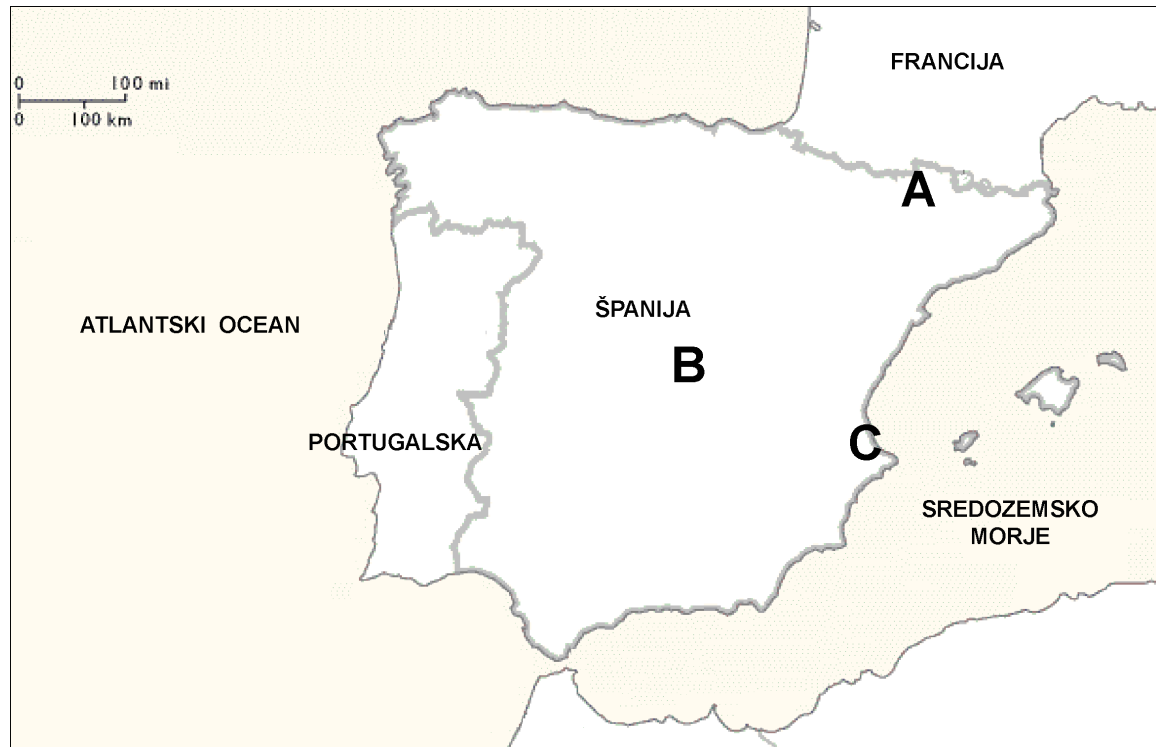
1 _____

2 _____

(2 točki)

33. Za Španijo so značilne veleposesti. Napišite, kako jih **imenujemo**, in **na karti 4 obkrožite črko** območja, na katerem prevladujejo.

Karta 4

(Vir: <http://www.nationalgeographic.com/>)

Veleposest: _____ (2 točki)

34. Napišite črko območja iz **karte 4**, na katerem prevladuje **namakalno** poljedelstvo na majhnih kmetijah. Opišite problem, s katerim se srečuje prebivalstvo zaradi **majhnosti posesti**, in predlagajte ukrep za možno rešitev nastalega problema.

Območje: _____

Problem: _____

_____

Rešitev: _____

_____

_____

_____

(3 točke)

PRAZNA STRAN